

Boşanmış ve Evli Ebeveynlere Sahip Ergenlerin Beş Boyutlu İyi Oluş Modeli ve İnternet Bağımlılık Düzeylerinin İncelenmesi

DOI: 10.26466/opus.650135

*

Besra Taş* - Sedat Ateş**

* Dr. Öğr. Üyesi, Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İstanbul / Türkiye

E-Posta: besra.tas@izu.edu.tr

ORCID: [0000-0002-1273-4429](https://orcid.org/0000-0002-1273-4429)

** Psk. Dan., Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İstanbul / Türkiye

E-Posta: attedat17@hotmail.com

ORCID: [0000-0003-0835-9782](https://orcid.org/0000-0003-0835-9782)

Öz

Bu araştırmanın amacı boşanmış ve evli ebeveynlere sahip ergenlerde beş boyutlu iyi oluş modeli ve internet bağımlılık düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığını saptamaktır. Araştırmanın grubu İstanbul ilinde 2018-2019 eğitim-öğretim yılında lisede öğrenim gören 102 boşanmış ve 109 boşanmamış aileye sahip toplam 211 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre ergenlerin iyi oluş özelliklerinin ebeveyni boşanmış ve ebeveyni evli ergenlere göre incelenmiş, iyi oluş düzeyi ebeveyninin boşanmış veya evli olmasına göre bir değişiklik göstermediği sonucu elde edilmiştir. Ebeveyni boşanmış ergenlerin yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna bakıldığında demokratik, otoriter ve aşırı koruyucu ailede yetişen ergenlerin ihmalkâr ailede yetişen ergenlerden daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Sonuç olarak ihmalkâr ailelerde yetişen ergenlerin iyi oluş düzeyleri diğer eğitim tutumlarında yetişenlere göre daha düşük olduğu sonucu elde edilmiştir. İnternet bağımlılığı puanları incelendiğinde ebeveyni boşanmış ergenlerin ebeveyni evli ergenlere göre biraz daha yüksek ortalamaya sahip olduğu ama bu farkın istatistiki olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Sonuç olarak internet bağımlılığı düzeyi ebeveyninin boşanmış veya ebeveyni evli olmasına göre bir değişiklik göstermemektedir. Araştırma sonucuna göre her iki grup ergenlerde internet kullanma süresi 5 saat ve üzerine yaklaştıkça internet bağımlılığının arttığı bulgusu elde edilmiştir. Bunun yanında yüksek sürelerde internet kullanımının internet bağımlılığını arttırdığı sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İnternet Bağımlılığı, İyi Oluş, Ergenler, Ebeveyn Boşanması

Five Dimensional Well-Being Model of Adolescents with Divorced and Non-Divorced Parents and Examination of Internet Addiction Levels

*

Abstract

The aim of this study is to determine whether there is a relationship or not between five-dimensional well-being model and internet addiction levels in adolescents with divorced and married parents.

The group of the research consists of 211 students with 102 divorced and 109 non-divorced families studying in high school students in the 2018-2019 academic year in Istanbul. According to the results of the research, well-being characteristics of adolescents examined between divorced and non-divorced parents. It was concluded that the level of well-being did not change according to whether her parents were divorced or married. Considering the parental education attitude raised by adolescents whose parents are divorced. It was concluded that the adolescents raised in the democratic, authoritarian and overprotective family were higher than the adolescents raised in the negligent family. As a result, it was concluded that the well-being levels of adolescents raised in negligent families were lower than those raised in other educational attitudes. When internet addiction scores are examined, it is seen that adolescents whose parents are divorced have a slightly higher average compared to married adolescents, but this difference is not statistically significant. As a result, the level of internet addiction does not differ depending on whether parents are divorced or non-divorced. According to the results of the study, the finding that internet addiction increases when the internet usage time is 5 hours or more in both groups of adolescents. In addition, it has been concluded that high internet usage increases internet addiction.

Keywords: *Internet Addiction, Well-Being, Adolescents, Divorcement of Parents*

Günümüzde İnternet Kullanımı

Bu alanda yapılan çalışmalarda Günüş (2013); Göldağ (2017); Kayrı ve Günüş (2016); Çevik ve Çelikkaleli (2010), ergenlerin internet kullanımı ile ilgili sorunlar yaşadıkları ve bağımlılık durumu olduğu belirtilmektedir. Günüş (2013) yapmış olduğu çalışmasında ergenlerin internet kullanım sürelerinin artmasıyla birlikte bağımlı olma puanlarının da arttığı bulgusu elde edilmiştir. Yine aynı çalışmada interneti kullanım amacının bağımlılık açısından önemli bir faktör olduğu; internette araştırma yapma, iş amaçlı ve haber okuma gibi sebeplerden ötürü kullanılan internetin bağımlılığa neden olmadığı belirtilmiştir. Kayrı ve Günüş (2016) yapmış olduğu çalışmasında sosyo-ekonomik düzeyi (SED) yüksek olan ailelerde ergenlerin internet bağımlısı olma olasılıklarının daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Çevik ve Çelikkaleli (2010) yapmış oldukları çalışmada anne-baba tutumlarının internet bağımlılığı üzerinde etkisinin olduğu, özellikle de ergenlerin anne-babalarını ilgisiz olarak algıladığı durumlarda internet bağımlılığı puanlarının diğer anne-baba tutumlarına göre anlamlı seviyede yüksek olduğu belirtilmiştir. Başka bir çalışmada, anne-babası boşanmış olan ergenlerin ebeveynleriyle ayrı ayrı nitelikli vakit geçirdikleri takdirde internet bağımlılık düzeylerinin daha az olabileceği belirtilmektedir (Demirli ve Arslan, 2018). Derin ve Bilge (2016), internete daha çok evden bağlanan ergenlerin cep telefonu ve internet kafeden bağlananlara oranla internet bağımlılığı riskinin daha düşük olduğunu belirtmektedir.

İnternet Bağımlılığı ve Beş Boyutlu İyi Oluş

Sarriera ve arkadaşları (2013) yaptıkları çalışmada ergenlerin boş zamanlarında ailesiyle birlikte vakit geçirme ve ailesine yakın olmasının ergenlerde öznel iyi oluşu önemli ölçüde etkilediği belirtilmektedir. Söner ve Yılmaz (2018) çalışmalarına göre liseli öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmamaktadır. Orta ve geç ergenlik dönemindeki bireylerle yapılan bir çalışmada erkeklerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin kızlardan daha yüksektir (Sagone ve Caroli, 2014). Yine aynı çalışmada geç ergenlik döneminde olanların psikolojik iyi oluş düzeylerinin orta ergenlik döneminde olanlardan nispeten daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Seligmanın (2011) (PERMA), çok boyutlu iyi oluş modeli, PERMA, mutluluk, haz

neşe ve rahatlık gibi olumlu duygular üzerine durmaktadır. Seligman (2011) kuramının beş harflerle aldığı PERMA (İngilizce kavramların baş harfleri alınmıştır) ifadesi ile beş bileşen üzerine inşa etmiştir. Bu beş bileşen olan PERMA'nın açılımı, 1. Olumlu duygular (positive emotions), 2. bağlanma (engagement), 3. olumlu ilişkiler (positive relationships), 4. anlam (meaning) ve 5. başarı (accomplishment) olarak açıklanmakta.

Birinci bileşen olan, "olumlu duygular" (positive emotions), olumlu duyguları merkeze almakta. Olumlu duygular bireyin farkındalığını artırmakla birlikte daha çok bir olumlu zihin yarattığı belirtilmektedir. Şüphesiz, umut, onur, sevinç ve sevgi gibi olumlu duygular iyi olmayı pekiştirmekte. Olumlu duygular bireyin bireysel kaynaklar inşa etmeye yönelerek düşünce-eylem repertuarını genişlettiğini belirtmekte (Streit (2014, s. 75ff.)

İyi oluş kuramının ikinci bileşeni olan, "bağlanma" (engagement), burada kişinin kendini tamamen yaptığı işe vermesi vurgulanmakta. Kendi seçtikleri hedeflere yüksek bir içsel motivasyonla hedefine konsantre ile odaklanmak, bundan haz, mutluluk duymak ve kendini tamamen o hedefe vermek olarak tanımlanmakta. Kendini tüm benliği ile tamamen yaptığı iş veya etkinliğe vermesi, bir ahenk içerisinde olup mutlu olmak.

Üçüncü bileşen olan "olumlu ilişkiler" (positive relationships), İnsanın iyi olması olumlu iyi ilişkileri olması ile ilişkili olduğu belirtilmektedir. İnsanlarla iletişimde olan bireylerin daha güvende yaşadıkları vurgulanmakta. Seligman, En son hangi şaka üzerine güldünüz?, En son ne zaman tarif edilmeyecek şekilde mutluluk hissettiniz?, Ne zaman tarifi olmayacak şekilde memnun oldunuz?, gibi sorular genelde sorarak, tüm bunların insanlarla olan ilişkilerde yaşanıldığını açıklamakta.

Seligman (2011) Sartre'ın "cehennem başkalarıdır" sözünü eleştirerek insanların, üzüntülü zamanların en etkili ilacı ve en güvenilir dayanağı insan olduğunu belirtmektedir. Tüm bu doğrultuda iyi olmak için iyi ilişkilere ihtiyaç olduğu ortaya çıkmakta. Diğer insanlar olumlu iyi olmanın insan psikolojisine iyi geldiği vurgulanmakta. Buda özellikle ergenlerde iyi insan ilişkileri olmaları tam ergenlerin ve genç yetişkinlerin ihtiyaç duydukları şeydir.

Dördüncü bileşen olan, "anlam" (meaning), Seligman'ın (2011) anlam kavramını, bireyin kendinden daha büyük bir şeye aidiyet hissetmesi ve ona hizmet etme arzusu duyması olarak açıklamakta. En zor ergenlerin bile, ken-

dinden daha büyük bir şeye anlam yükleyip, topluluğa aidiyet hissettiklerinde uyum sağlandığı ve kendilerini olumlu yönde motive ettiği görünmekte.

Beşinci bilişen olan, başarı (accomplishment)'de gerek nesnel olarak elde edilen başarıda bahsedilmemekte, örneğin, bunu yaparsam, sonra, bu olacak şeklinde değil, daha çok, bunu yaşadım, buna ulaştım gibi durumları içermekte. Bireyin başarıya ulaşma isteği, amaca ulaşma hissiyatının yaşaması ve bununla olumlu duyguyu hissetmesi (Streit (2014, s. 75). Derin ve Bilge (2016) yapmış oldukları araştırmada ergenlerde pozitif duygular azaldıkça internet bağımlılığı olma ihtimalinin arttığı sonucu elde edilmiştir. Ayrıca ergenlerde yaşam doyumu ile internet bağımlılığı arasında pozitif bir ilişki olduğu belirtilmektedir. Meslek yüksek okulunda iyilik halleri ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi inceleyen başka bir araştırmada ise bu iki değişken arasında negatif bir ilişki olduğu belirtilmektedir (Çiğdem ve Yarar, 2015). Hindistan'da üniversite öğrencilerinde yapılan bir çalışmada ise internet bağımlılığı ile psikolojik iyi oluş arasında negatif bir ilişki olduğu saptanmıştır (Sharma ve Sharma, 2018). Çin'de yapılan bir araştırmaya göre internet bağımlılığının ergenlerde psikolojik iyi oluşu azaltmaktadır (Wang ve ark., 2013). Ergenlerle yapılan başka bir araştırmada ise internette online geçirilen zaman ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı bir ilişki bulunamadığı belirtilmektedir (Gross, Juvonen ve Gable, 2002). Sezer (2011) ortaöğretim düzeyindeki öğrenciler üzerinde yaptığı araştırmaya göre boş vakitlerini spor yaparak değerlendiren öğrencilerin normal lise ve meslek lisesine oranla öznel iyi oluşu daha yüksektir. Baş, Soysal ve Aysan (2016) yaptıkları araştırmaya göre üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri azaldıkça internetin sorunlu kullanımı ve negatif sonuçları artmaktadır. Yu ve Shek (2018) ergenler üzerinde yapmış oldukları çalışmalarında öznel iyi oluşu artırmak için bireydeki internet bağımlılığının takip edilmesine ve azaltılmasına yönelik stratejilerin dikate alınmasının gerekliliğini belirtmektedir. Bunun dışında ergen bireyin kendi online etkinliklerinin günlük kaydını yapmasına yardımcı olunabilmesi, internetin doğru kullanımı, zaman yönetimi ve hedef belirleme becerilerinin kazandırılmasının etkili olabileceği belirtilmektedir.

Ebeveyn Boşanması ve Ergenler

Demirli ve Arslan (2018) lise öğrencilerinin bağımlılık düzeylerini ölçmeyi amaçladıkları çalışmalarında ebeveynleri boşanmış ergenlerin internet bağımlılıklarının yaş değişkenine ve baba eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmadığını belirtmektedirler. Yine aynı çalışmaya göre ebeveynleri boşanmış ergenlerden 0-30 dakika ve 61-90 dakika internette vakit harcayanların internet bağımlılıkları kontrol güclüğü seviyesinde iken ebeveynleri boşanmamış ergenlerden 31-60 dakika internette vakit harcayanların internet bağımlılıkları kontrol güclüğü ve işlevselde bozulma seviyelerindedir. Tas (2019) yapmış olduğu çalışmasında ergenlerin okula bağlanma ve oyun bağımlılığı düzeylerinin ergenlerin ebeveyninin boşanmış veya evli olmasına göre değişmediği sonucu elde edilmiştir. Çalışmada oyun bağımlılığında 5 saat ve üzeri internet kullanan genel ergen grubunun oyun bağımlılığı puanları sırasıyla 1,2,3,4 saat kullananlara göre anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Ergenlerin interneti kullanma saati 5 saat ve üzerine çıktığında oyun bağımlılıklarının da artmakta olduğu tespit edilmiştir. Alanın uzmanları olan, Wallerstein ve Blakeslee (1989), Dreikurs (1968), Fthenakis, Niesel ve Kunze, (1982) çalışmaları incelendiğinde boşanma süreci ve sonrasını yaşayan bireyler için, hem yetişkinler hem de çocuklar/ergenler üzerinde oldukça zor bir geçiş ve yardım alınması gereken bir süreç olarak belirtmektedirler. Tas (2017), (2018), boşanma sonrası süreçte ebeveynlerin çocuğa/ergene karşı duruşu ve vereceği desteğin düzeyi çocukların ve ergenlerin hangi derecede olumlu/olumsuz etkilendiklerini belirlemektedir. Schmidt-Denter ve Beelmann (1995), uzun süre yapmış olduğu bireyler, çocuklar ve ergenler boşanma yardım grup danışmanlığında, bu danışmanlığın bireyler üzerinde oldukça olumlu sonuçlar doğurduğunu, özellikle boşanma sonrası ebeveyn ile çocuk iletişimi, kardeşler arasındaki iletişimi, davranış bozukluğunun düzelmesi, boşanma sonrası rahatsızlıklarının giderilmesi, boşanma sonrası yeni sürece adapte olma, topluma entegre olma alanlarında başarıya ulaştığını belirtmektedir (Schmidt-Denter ve Beelmann, 1995, s. 358).

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma ailesi birlikte yaşayan ve boşanmış lise öğrencilerinin internet bağımlılığı ve iyi oluş düzeylerini incelemeyi amaçlayan tarama modelinde ilişkiisel bir çalışmadır (Creswell, 2012). Çalışmada nicel veri toplama yöntemleri kullanılmıştır. Ailesi birlikte yaşayan ve boşanmış lise öğrencilerinin internet bağımlılığı ve iyi oluş düzeyleri çeşitli demografik değişkenlere göre incelenmiştir.

Araştırma Soruları

1. Ebeveyni boşanmış ve ebeveynleri evli ergenlerin Beş Boyutlu İyi Oluş Modeli ve İnternet Bağımlılık Düzeyleri arasında anlamlı fark var mıdır?
2. Ebeveyni boşanmış ve ebeveynleri evli ergenlerin Beş Boyutlu İyi Oluş Modeli ve İnternet Bağımlılık Düzeyleri; cinsiyete, ebeveynlerin medeni durumuna, yaşa, günlük internet kullanımına, öğrenim gördüğü okul türüne, şu an yaşadığı ekonomik duruma ve yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?

Çalışma Grubu

Çalışmaya İstanbul ilinde 2018-2019 eğitim-öğretim yılında lisede öğrenim gören 102 boşanmış ve 109 boşanmamış aileye sahip toplam 211 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 15.5, standart sapması 1.2, katılımcıların 74'ünün erkek, 137'sinin ise kız olduğu tespit edilmiştir. Çalışma grubuna ilişkin detaylı bilgiler tablo 1 ve 2'de gösterilmiştir. Buna göre ebeveynin medeni durumu ile cinsiyete göre dağılımı tablo 1'de ve ebeveynin medeni durumu ile yaşa göre dağılımı ise tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Ebeveynin medeni durumu ve cinsiyete göre dağılımı

Ebeveyn medeni durumu	Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Toplam yüzde
Evli	Erkek	27	24.771	24.771
	Kız	82	75.229	100
	Toplam	109	100	
Boşanmış	Erkek	47	46.078	46.078
	Kız	55	53.922	100
	Toplam	102	100	

Tablo 2. Ebeveynin medeni durumu ve yaşa göre dağılımı

Ebeveyn medeni durumu	Yaş	Frekans	Yüzde	Toplam yüzde
Evlî	14	41	37.615	37.963
	15	26	23.853	62.037
	16	25	22.936	85.185
	17	14	12.844	98.148
	18	2	1.835	100
	Toplam	109	100	
Boşanmış	14	18	17.647	17.647
	15	23	22.549	40.196
	16	31	30.392	70.588
	17	25	24.510	95.098
	18	5	4.902	100
	Toplam	102	100	

Veri Toplama Araçları

EPOCH Ölçeği: Kern, Benson, Steinberg ve Steinberg (2016) tarafından geliştirilen EPOCH Ölçeği ergenlerde iyi oluşu ölçmektedir. 20 maddeden oluşan ölçme aracı 5'li likert tipi bir ölçektir (1: Hiçbir zaman – 5: Her zaman). Alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan 100 olup yüksek puan yüksek iyi oluşa işaret etmektedir. Ölçek 5 alt boyuttan oluşmaktadır (Bağlılık, Kararlılık, İyimserlik, İlişkililik, Mutluluk). Ölçek ayrıca toplam iyi oluş puanını vermektedir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Demirci ve Eksi (2015) tarafından yapılmış olup ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu belirtilmektedir. EPOCH ölçeğinin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının ölçeğin toplam puanı için .95 olduğu belirtilmektedir.

Young İnternet Bağımlılığı Testi Kısa Formu (YİBT-KF): Young (1998) tarafından geliştirilen Pawlikowski ve arkadaşları (2013) tarafından kısa forma dönüştürülen ölçeğin Türkçe uyarlaması Kutlu ve arkadaşları (2016) tarafından yapılmıştır. 12 maddeden oluşan ölçme aracı 5'li likert tipi bir ölçektir (1: Hiçbir zaman – 5: Çok sık). Geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Kutlu ve arkadaşları (2013) tarafından yapılan ölçek hem ergenlerde hem de üniversitede okuyan öğrencilerde geçerli ve güvenilir olarak belirtilmektedir. YİBT-KF güvenilirlik çalışmasında Cronbach Alpha katsayısı ergenlerde .86, üniversite öğrencilerinde .91 olduğu belirtilmektedir. Ölçekte ters puanlamalı soru bulunmamaktadır ve ölçekten alınan puan arttıkça internet bağımlılık düzeyinin de arttığını göstermektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Analizlerde gruplar arası varyans analizleri (ANOVA) ve t testi kullanılmıştır. Parametrik analizler kullanıldığı için değişkenlerin dağılımları incelenmiş çarpıklık ve basıklık değerlerinin sırasıyla iyi oluş için (0.4-0.03), internet bağımlılığı için (0.5-0.02) olduğu tespit edilmiş ve dağılımın normal olduğu sonucuna varılmıştır. Varyans analizleri için varyansların eşteş olup olmadığı levene testi ile kontrol edilmiş ve tüm analizleri için varyansların eşteş olduğu görülmüştür.

Bulgular

Bu araştırmada ilk önce ebeveyni boşanmış ve ebeveyni evli bireylerin iyi oluş ve internet bağımlılığının cinsiyet, ebeveyni boşanmış ve evli olması, yaş, yetiştiği eğitim stili, günlük internet kullanımı ve sosyo-ekonomik durum gibi değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı karşılaştırılmıştır. Daha sonra ebeveyni boşanmış ergenlerin iyi oluş ve internet bağımlılığı düzeylerinin cinsiyete; yaşa, öğrenim gördüğü okul türüne, şu an yaşadığı ekonomik duruma ve yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna ve günlük internet kullanımına göre farklılaşıp farklılaşmadığı ortaya konmuştur. Son olarak ebeveyni evli bireylerin iyi oluş ve internet bağımlılığı düzeylerinin cinsiyete, yaşa, öğrenim gördüğü okul türüne, şu an yaşadığı ekonomik duruma, yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna ve günlük internet kullanımına göre arasındaki farklar incelenmiştir. Analizlere geçmeden önce değişkenlere ilişkin betimsel istatistikler tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Değişkenlerin cinsiyete ve ebeveyn medeni durumuna göre dağılımları

	İnternet bağımlılığı		İyi Oluş		İnternet bağımlılığı		İyi Oluş	
	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Evli	Boşanmış	Evli	Boşanmış
Geçerli kişi sayısı	74	137	74	137	109	102	109	102
Ortalama	29.29	28.83	67.98	68.27	28.51	29.51	69.77	66.47
Standart sapma	10.2	9.21	14.49	13.95	9.16	10.0	13.96	14.14
En düşük değer	1	12	27	30	12	12	27	30
En yüksek değer	6	56	9	95	6	51	9	95
%25 dilim	21	22	59.000	59	22	21.7	60.5	5
%50 dilim	30	27	69.000	7	27	30	71	66.5
%75 dilim	36.2	35.	77.250	78.5	34	37	80	77

Ebeveyni Boşanmış ve Ebeveyni Evli Ergenlerin İyi Oluş Düzeylerinin Ebeveyni boşanmış ve ebeveyni evli olması, Cinsiyet, Öğrenim Gördüğü Okul Türü, Yaş, Yetiştirdiği Eğitim Stili, Sosyoekonomik Duruma ve Günlük İnternet Kullanımına Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Araştırmada öğrencilerin iyi oluş özelliklerinin ebeveyni boşanmış ve ebeveyni evli ergenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda yapılan t testi sonuçları tablo 4'te sunulmuştur. tablo 4'te görüleceği üzere iyi oluş puanları incelendiğinde ebeveyni evli ergenlerin ebeveyni boşanmış ergenlere göre biraz daha yüksek ortalamaya sahip olduğu ama bu farkın istatistiki olarak anlamlı olmadığı görülmektedir $t_{(209)} = 1.70, p = 0.09$. Sonuç olarak iyi oluş düzeyi ebeveyninin boşanmış veya evli olmasına göre bir değişiklik göstermemektedir.

Tablo 4. İyi oluş düzeyleri ebeveyni boşanmış ve ebeveyni evli ergenlere göre karşılaştırılmasına ilişkin t test tablosu (Levene: İyi Oluş 0.6)

Group	N	Mean	SD	SE	T	df	p	Cohen's d
Evli	109	69.77	13.9	1.33	1.70	209	0.09	0.23
Boşanmış	102	66.47	14.1	1.40				

Araştırmada ergenlerin iyi oluş düzeylerinde erkek ve kızlar arasında anlamlı farkın olup olmadığı incelenmek istenmiş ve bu analize ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları tablo 5'de sunulmuştur. Ergenlerin iyi oluş düzeyleri puan ortalamaları incelendiğinde; erkekler ve kızlar arasında önemli bir farklılık görülmemektedir. Puan ortalamaları arasında yapılan t testi sonuçlarına göre de istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır, $t_{(209)} = -0.14, p = 0.88$. Bu sonuçlara göre Ergenlerin iyi oluş düzeylerinde erkek ve kızların birbirlerine benzer oldukları ifade edilebilir.

Tablo 5. Ergenlerin iyi oluş düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları

Group	N	Mean	SD	SE	t	df	p	Cohen's d
Erkek	74	67.9	14.4	1.6	-0.14	209	0.88	-0.021
Kız	137	68.2	13.9	1.1				

Araştırmada ergenlerin iyi oluş düzeylerinde okul türleri arasında anlamlı farkın olup olmadığı incelenmek istenmiş ve bu analize ilişkin bağımsız

örneklem t testi sonuçları Tablo 6'da sunulmuştur. Ergenlerin iyi oluş düzeyleri puan ortalamaları okul türüne göre incelendiğinde; mesleki ve teknik lisede okuyanların puanlarının anadolu lisesinde okuyanlara oranla daha düşük olduğu görülmektedir. Ancak, bu puanlar ortalamaları arasında yapılan t testi sonuçlarına göre istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır, $t_{(209)} = 1.44$, $p = 0.14$. Bu sonuçlara göre ergenlerin iyi oluş düzeylerinde okul türüne göre birbirlerine benzer oldukları ifade edilebilir.

Tablo 6. Ergenlerin iyi oluş düzeylerinin okul türleri göre karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları

Group	N	Mean	SD	SE	t	df	p
Anadolu Lisesi	171	68.8	14.31	1.09	1.44	209	0.14
Mesleki ve Teknik Lise	40	65.2	12.9	2.05			

Ergenlerin iyi oluş düzeylerinde yaşlarına göre anlamlı biçimde farklılaşp farklılaşmadığı incelenmek istenmiş ve bu analize ilişkin ortalamalar ve standart sapmaları ile tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 7'de sunulmuştur. Ergenlerin iyi oluş düzeylerinin yaşa göre değişimine ilişkin incelendiğinde 14 yaşındaki ergenlerde iyi oluş puanlarının diğer yaş gruplarına göre görece yüksek olduğu 16 yaşında olanlarda ise en düşük olduğu görülmektedir. Bu ortalamaların etkisini incelemek için ANOVA sonuçlarını incelediğimizde ise öğrencilerin yaşlarına göre iyi oluş puanlarında istatistiki olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı saptanmıştır, $F_{(4, 205)} = 0.95$, $p = .43$, $\eta^2 = .018$.

Tablo 7. İyi oluş puanları için yaşa göre karşılaştırmalara ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tablosu (Levene= .18)

Yaş	Mean	SD	N	Source	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p	η^2
14	70.15	14.30	59	Yaş	760.38	4	190.09	0.95	0.43	0.018
15	69.61	11.07	49							
16	65.94	14.70	56							
17	66.23	15.70	39							
18	68.85	18.25	7							

Ergenlerin iyi oluş düzeylerinde yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna göre anlamlı biçimde farklılaşp farklılaşmadığı incelenmek istenmiş ve bu analize göre yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna ilişkin ortala-

malar ve standart sapmaları ile tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 8’de sunulmuştur. Ergenlerin iyi oluş düzeylerinin yetmişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna göre değişimine ilişkin incelendiğinde ihmalkâr olan ebeveynlerin çocuklarının iyi oluş puanlarının demokratik, otoriter ve aşırı koruyuculardan düşük olduğu görülmektedir. Diğer gruplar arasında ise göze çarpan bir fark görülmemektedir. Bu ortalamaların etkisini incelemek için ANOVA sonuçlarını incelediğimizde iyi oluş puanlarında istatistiki olarak da anlamlı bir şekilde farklılaştığı ve etki değerinin de orta düzeyde olduğu saptanmıştır, $F_{(3,205)} = 50.6, p = .002, \eta^2 = .07$. Bu farkın kaynağını tespit etmek için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre; demokratik ailelerde yetişen bireylerin ihmalkâr ailede yetişen bireyler göre iyi oluşları daha yüksektir ($p=.002$). Benzer şekilde otoriter ailelerde yetişen ergenlerin iyi oluşları ihmalkâr ailede yetişenlerden daha yüksektir ($p=.001$).

Tablo 8. İyi oluş puanları için içinde buldukları yetmişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna göre karşılaştırmalara ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tablosu (levene=.18)

Ebeveyn Eğitim tutumu	Tu-	Mean	SD	N	Source	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p	η^2
Demokratik		69.1	11.4	92	Gruplar arası	2.859.6	3	953.2	5.06	0.00	0.0
Otoriter		69.7	15.1	82							
İhmalkâr		52.8	17.8	10							
Aşırı Koruyucu		65.1	14.6	25							

Ergenlerin iyi oluş düzeylerinde sosyoekonomik duruma göre anlamlı biçimde farklılaşp farklılaşmadığı incelenmek istenmiş ve bu analize sosyoekonomik duruma ilişkin ortalamalar ve standart sapmaları ile tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 9’da sunulmuştur. Ergenlerin iyi oluş düzeylerinin sosyoekonomik duruma göre değişimine ilişkin incelendiğinde düşük sosyoekonomik duruma sahip ergenlerin iyi oluş puanlarının orta ve yüksek olan gruptan düşük olduğu yine orta düzeyde bulunan ergenlerinde yüksek olan gruptan daha yüksek olduğu görülmektedir. ANOVA sonuçlarını incelediğimizde ise öğrencilerin sosyoekonomik duruma göre iyi oluş puanlarında istatistiki olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı saptanmıştır, $F_{(2,208)} = 2.108, p = .12, \eta^2 = .02$.

Tablo 9. İyi oluş puanları için sosyoekonomik durum göre karşılaştırmalara ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tablosu (Levene= .50)

SED	Mean	SD	N	Source	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p	η^2
Düşük	63.3	16.	29	Gruplar arası	831.2	2	415.6	2.108	0.12	0.02
Orta	69.1	13.6	172							
Yüksek	66.6	15.1	10							

İyi oluş düzeyleri için öğrencinin günlük internet kullanımına göre değişip değişmediği analiz edilmiştir. Günlük internet kullanımına ilişkin ortalamalar ve standart sapmalar ile varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 10'da verilmiştir. Tabloda görüleceği üzere özellikle 5 saat ve üzeri internet kullanan öğrencilerin ortalamalarının diğerlerinden daha düşük olduğu gözle çarpılmaktadır. Hiç kullanmayanların ve 1 saat kullananların ise en yüksek iyi oluş puanlarına sahip oldukları görülmektedir. ANOVA sonuçlarına göre günlük internet kullanımının anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($F_{(5, 205)} = 3.38$, $p = 0.006$, $\eta^2=0.8$). Bu etkinin orta düzeyde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmüştür. Anlamlı çıkan sonucun hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Post hoc analizi sonuçlarına 1 saat internet kullanan öğrencilerin iyi oluşları 5 ve üzeri saat kullananlara göre anlamlı bir şekilde daha yüksektir ($p=.008$). Yine benzer şekilde 2 saat internet kullanan bireylerin 5 saat ve üstü kullanan bireylere göre iyi oluşları daha yüksektir ($p=.03$) Sonuç olarak daha az saat internet kullanan ergenlerin iyi oluşları daha yüksek saatler internet kullananlara göre daha yüksektir.

Tablo 10. İyi oluş puanları için günlük internet kullanımına göre gruplar arası karşılaştırmalara ilişkin ANOVA tablosu (Levene= .21)

Günlük internet kullanımı	Mean	SD	N	Source	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p	η^2
Hiç	74.1	14.4	7	Gruplar arası	3.187	5	637.4	3.38	0.006	0.08
1 Saat	72.7	13.4	38							
2 Saat	70.4	13.8	57							
3 Saat	66.9	11.4	59							
4 Saat	64.8	15.3	24							
5+ Saat	60.6	16.6	26							

Ebeveyni Boşanmış Ve Ebeveyni Evli Ergenlerin İnternet bağımlılığının Ebeveyni boşanmış ve ebeveyni evli olması, Cinsiyet, Öğrenim Gördüğü Okul Türü, Yaş, Yetiştirdiği Eğitim Stili, Sosyoekonomik Duruma ve Günlük İnternet Kullanımına Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Araştırmanın diğer bağımlı değişkeni olan internet bağımlılığı için de benzer analizler gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öğrencilerin internet bağımlılığının ebeveyni boşanmış ve ebeveyni evli ergenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda yapılan t testi sonuçları tablo 11’de sunulmuştur. Tabloda görüleceği üzere internet bağımlılığı puanları incelendiğinde ebeveyni boşanmış ergenlerin ebeveyni evli ergenlere göre biraz daha yüksek ortalamaya sahip olduğu ama bu farkın istatistiki olarak anlamlı olmadığı görülmektedir $t_{(209)} = -0.75, p = 0.45$. Sonuç olarak internet bağımlılığı düzeyi ebeveyninin boşanmış veya ebeveyni evli olmasına göre bir değişiklik göstermemektedir.

Tablo 11. İnternet bağımlılığı düzeyleri ebeveyni boşanmış ve ebeveyni evli ergenlere göre karşılaştırılmasına ilişkin t test tablosu (Levene: 0.6)

Group	N	Mean	SD	SE	t	df	p	Cohen's d
Evli	109	28.5	9.1	0.8	-0.75	209	0.45	-0.10
Boşanmış	102	29.5	10.1	0.9				

Araştırmada ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinde erkek ve kızlar arasında anlamlı farkın olup olmadığı incelenmek istenmiş ve bu analize ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları tablo 12’de sunulmuştur. Ergenlerin internet bağımlılığı düzeyleri puan ortalamaları incelendiğinde; erkekler ve kızlar arasında önemli bir farklılık görülmemektedir. Puan ortalamaları arasında yapılan t testi sonuçlarına göre de istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır, $t_{(209)} = 0.33, p = 0.73$. Bu sonuçlara göre ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinde erkek ve kızların birbirlerine benzer oldukları ifade edilebilir.

Tablo 12. Ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları (Levene:32)

Group	N	Mean	SD	SE	t	df	p
Erkek	74	29.2	10.2	1.1	0.33	209	0.73
Kız	137	28.8	9.2	0.7			

Araştırmada ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinde okul türleri arasında anlamlı farkın olup olmadığı incelenmek istenmiş ve bu analize ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları tablo 13’de sunulmuştur. Ergenlerin internet bağımlılığı düzeyleri puan ortalamaları okul türüne göre incelendiğinde; mesleki ve teknik lisede okuyanların puanlarının anadolu lisesinde okuyanlarla benzer olduğu görülmektedir. Bu puanlar ortalamaları arasında yapılan t testi sonuçlarına göre istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır, $t_{(209)} = -0.02$, $p = 0.98$. Bu sonuçlara göre ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinde okul türüne göre birbirlerine benzer oldukları ifade edilebilir.

Tablo 13. Ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinin okul türleri göre karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları (Levene=71)

Group	N	Mean	SD	SE	t	df	p
Anadolu Lisesi	171	28.9	9.5	0.7	-0.02	209	0.98
Mesleki ve Teknik Lise	40	29	10	1.5			

Ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinde yaşlarına göre anlamlı biçimde farklılaşp farklılaşmadığı incelenmek istenmiş ve bu analize ilişkin ortalamalar ve standart sapmaları ile tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 14’te sunulmuştur. Ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinin yaşa göre değişimine ilişkin incelendiğinde 16 ve 17 yaşındaki ergenlerde internet bağımlılığı puanlarının diğer yaş gruplarına göre görece yüksek olduğu 18 yaşında olanlarda ise en düşük olduğu görülmektedir. Bu ortalamaların etkisini incelemek için ANOVA sonuçlarını incelediğimizde ise öğrencilerin yaşlarına göre internet bağımlılığı puanlarında istatistiki olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı saptanmıştır, $F_{(4, 205)} = 1.25$, $p = .28$, $\eta^2 = .024$.

Tablo 14. İnternet bağımlılığı puanları için yaşa göre karşılaştırmalara ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tablosu (Levene= .05)

Yaş	Mean	SD	N	Source	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p	η^2
14	27.08	7.74	59	Gruplar arası	464.07	4	116.01	1.27	0.28	0.024
15	28.81	9.45	49							
16	30.50	11.18	56							
17	30.15	9.64	39							
18	25.85	8.39	7							

Ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinde yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna göre anlamlı biçimde farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmek istenmiş ve bu analize yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna ilişkin ortalamalar ve standart sapmaları ile tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 15’de sunulmuştur. Ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinin yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna göre değişimi incelendiğinde ihmalkâr olan ebeveynlerin çocuklarının internet bağımlılığı puanlarının demokratik, otoriter ve aşırı koruyuculardan düşük olduğu görülmektedir. Diğer gruplar arasında ise göze çarpan bir fark görülmemektedir. Bu ortalamaların etkisini incelemek için ANOVA sonuçlarını incelediğimizde internet bağımlılığı puanlarında istatistiki olarak da anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir $F_{(3, 205)} = 1.42, p = .23, \eta^2 = .02$.

Tablo 15. İnternet bağımlılığı puanları için içinde buldukları yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna göre karşılaştırmalara ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tablosu (Levene= .85)

Ebeveyn eğitim tutumu	Mean	SD	N	Source	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p	η^2
Demokratik	28.3	8.7	92	Gruplar arası	393.81	3	131.2	1.428	0.23	0.02
Otoriter	28.4	10.2	82							
İhmalkâr	33.5	10.4	10							
Aşırı Koruyucu	31.3	10.1	25							

Ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinde sosyoekonomik duruma göre anlamlı biçimde farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmek istenmiş ve bu analize göre sosyoekonomik duruma ilişkin ortalamalar ve standart sapmaları ile tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 16’da sunulmuştur. Ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinin sosyoekonomik duruma göre değişimi incelendiğinde düşük sosyoekonomik duruma sahip ergenlerin internet bağımlılığı puanlarının orta ve yüksek olan gruptan yüksek olduğu yine görülmektedir. ANOVA sonuçlarını incelediğimizde ise öğrencilerin sosyoekonomik duruma göre internet bağımlılığı puanlarında istatistiki olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı saptanmıştır, $F_{(2, 208)} = 1.45, p = .23, \eta^2 = .014$.

Tablo 16. İnternet bağımlılığı puanları için sosyoekonomik durum göre karşılaştırmalara ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tablosu (Levene=.35)

SED	Mean	SD	N	Source	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p	η^2
Düşük	31.6	11.2	29	Gruplar arası	265.8	2	132.9	1.455	0.23	0.014
Orta	28.4	9.2	172							
Yüksek	30	9.8	10							

İnternet bağımlılığı düzeyleri için öğrencinin günlük internet kullanımına göre değişip değişmediği analiz edilmiştir. Günlük internet kullanımına ilişkin ortalamalar, standart sapmalar ve varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 17'de verilmiştir. Tabloda görüleceği üzere özellikle 5 saat ve üzeri internet kullanan öğrencilerin ortalamalarının diğerlerinden daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Hiç kullanmayanların ve 1 saat kullananların da en düşük internet bağımlılığı puanlarına sahip oldukları görülmektedir. ANOVA sonuçlarına göre günlük internet kullanımının anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($F_{(5, 205)} = 14.27$, $p = 0.001$, $\eta^2 = 0.25$). Bu etkinin büyük düzeyde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmüştür. Anlamlı çıkan sonucun hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Post hoc analizi sonuçlarına göre 5 saat internet kullanan öğrencilerin internet bağımlılıkları hiç kullanmayanlara göre anlamlı bir şekilde daha yüksektir ($p = .001$). Yine benzer şekilde 3 saat internet kullanan ($p = .001$), 4 saat kullanan ($p = .001$) ve 5 saat ve üstü kullanan ($p = .001$) bireylerin internet bağımlılıkları 1 saat kullananlara göre daha yüksektir. Diğer yandan 5 saat ve üstü kullananlarda ise 2 saat kullananlardan anlamlı bir şekilde daha yüksektir ($p = .001$). Benzer şekilde 5 saat ve üstü kullananlarda 3 saat kullananlardan anlamlı bir şekilde daha yüksektir ($p = .001$). Sonuç olarak internet kullanma süresi 5 saat ve üzerine yaklaştıkça internet bağımlılığı artmakta, yüksek saatlerde internet kullanımı internet bağımlılığını artırmaktadır.

Tablo 17. İnternet bağımlılığı puanları için günlük internet kullanımına göre gruplar arası karşılaştırmalara ilişkin ANOVA tablosu (Levene=.11)

Günlük internet kullanımı	Mean	SD	N	Source	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p	η^2
Hiç	22.5	10.1	7	Gruplar arası	4.978	5	995.6	14.27	.001	0.25
1 Saat	22.4	6.3	38							
2 Saat	26.9	8.1	57							
3 Saat	30.3	8.5	59							
4 Saat	32.1	7.8	24							
5+ Saat	38.7	10.8	26							

Ebeveyni boşanmış ergenlerin İyi Oluş düzeylerinin Cinsiyet, Öğrenim Görüşü Okul Türü, Yaş, Yetiştirdiği Eğitim Stili, Sosyoekonomik Duruma ve Günlük İnternet Kullanımına Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Araştırmada ebeveyni boşanmış ergenlerin iyi oluş düzeylerinde erkek ve kızlar arasında anlamlı farkın olup olmadığı incelenmek istenmiş ve bu analize ilişkin bağımsız örneklem t testi analizi gerçekleştirilmiştir. Ebeveyni boşanmış ergenlerin iyi oluş düzeyleri puan ortalamaları incelendiğinde; erkekler ($M = 66.97$, $SD = 12.28$) ve kızlar ($M = 66.03$, $SD = 15.65$) arasında önemli bir farklılık görülmemektedir. Puan ortalamaları arasında yapılan t testi sonuçlarına göre de istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır, $t(100) = 0.33$, $p = 0.74$. Bu sonuçlara göre ebeveyni boşanmış ergenlerin iyi oluş düzeylerinde erkek ve kızların birbirlerine benzer oldukları ifade edilebilir.

Araştırmada ebeveyni boşanmış ergenlerin iyi oluş düzeylerinde okul türleri arasında anlamlı farkın olup olmadığı incelenmek istenmiş ve bu analize ilişkin bağımsız örneklem t testi gerçekleştirilmiştir. Ebeveyni boşanmış ergenlerin iyi oluş düzeyleri puan ortalamaları okul türüne göre incelendiğinde; mesleki ve teknik lisede okuyanların puanlarının ($M = 64.12$, $SD = 15.13$) anadolu lisesinde okuyanlara ($M = 66.90$, $SD = 14$) oranla görece düşük olduğu görülmektedir. Ancak, bu puanlar ortalamaları arasında yapılan t testi sonuçlarına göre istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır, $t(100) = 0.72$, $p = 0.47$. Bu sonuçlara göre ebeveyni boşanmış ergenlerin iyi oluş düzeylerinde okul türüne göre birbirlerine benzer oldukları ifade edilebilir.

Ebeveyni boşanmış ergenlerin iyi oluş düzeylerinde yaşlarına göre anlamlı biçimde farklılaşp farklılaşmadığı incelenmek istenmiş, bu analize ilişkin ortalamalar ile standart sapmaları belirlenmiş ve tek yönlü varyans ana-

lizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Ebeveyni boşanmış ergenlerin iyi oluş düzeylerinin yaşa göre değişimi incelendiğinde 15 (M = 67.96, SD = 9.6) ve 17 (M = 67.04, SD = 15.99) yaşındaki ergenlerde iyi oluş puanlarının diğer yaş gruplarına göre görece yüksek olduğu 18 yaşında olanlarda ise (M = 58.50, SD = 15.37) en düşük olduğu görülmektedir. Bu ortalamaların etkisini incelemek için ANOVA sonuçlarını incelediğimizde ise öğrencilerin yaşlarına göre iyi oluş puanlarında istatistiki olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı saptanmıştır, $F_{(5, 96)} = 0.33, p = .89, \eta^2 = .017$. (Levene = .38)

Ebeveyni boşanmış ergenlerin iyi oluş düzeylerinde yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna göre anlamlı biçimde farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmek istenmiş, bu analize göre yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna ilişkin ortalamalar ile standart sapmaları belirlenmiş, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiş ve sonuçlar tablo 18'de sunulmuştur. Ebeveyni boşanmış ergenlerin iyi oluş düzeylerinin yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna göre değişimine ilişkin incelendiğinde ihmalkâr olan ebeveynlerin çocuklarının iyi oluş puanlarının demokratik, otoriter ve aşırı koruyuculardan düşük olduğu görülmektedir. Diğer gruplar arasında ise göze çarpan bir fark görülmemektedir. Bu ortalamaların etkisini incelemek için ANOVA sonuçlarını incelediğimizde iyi oluş puanlarında istatistiki olarak da anlamlı bir şekilde farklılaştığı ve etki değerinin de orta düzeyde olduğu saptanmıştır, $F_{(3, 98)} = 4.59, p = .005, \eta^2 = .12$. Bu farkın kaynağını tespit etmek için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre; demokratik ailelerde yetişen bireylerin ihmalkâr ailede yetişen bireylere göre iyi oluşları daha yüksektir ($p=.01$). Benzer şekilde otoriter ailelerde yetişen ebeveyni boşanmış ergenlerin iyi oluşları ihmalkâr ailede yetişenlerden ($p=.002$) ve aşırı koruyucu ailede yetişenlerinde ihmalkâr ailede yetişenlerden ($p=.04$) daha yüksektir. Sonuç olarak ihmalkâr ailelerde yetişen ergenlerin iyi oluş düzeyleri diğer eğitim stillerinde yetişenlere göre daha düşüktür.

Tablo 18. Ebeveyni boşanmış ergenlerin iyi oluş puanları için içinde buldukları yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna göre karşılaştırmalara ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tablosu (Levene = .15)

Ebeveyn Eğitim Stili	Mean	SD	N	Source	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p	η^2
Demokratik	66.47	10.65	36	Gruplar arası	2.491	3	830.6	4.59	0.005	0.12
Otoriter	69.71	14.73	42							
İhmalkar	49.42	17.93	7							
Aşırı Koruyucu	65.47	13.48	17							

Ebeveyni boşanmış ergenlerin iyi oluş düzeylerinde sosyoekonomik duruma göre anlamlı biçimde farklılaşp farklılaşmadığı incelenmek istenmiş, sosyoekonomik duruma ilişkin ortalamalar ile standart sapmaları belirlenmiş ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Ebeveyni boşanmış ergenlerin iyi oluş düzeylerinin sosyoekonomik duruma göre değişimine ilişkin incelendiğinde düşük sosyoekonomik duruma sahip ergenlerin iyi oluş puanlarının ($M = 61.40$, $SD = 16.72$) orta ($M = 67.58$, $SD = 13.21$) ve yüksek ($M = 68.66$, $SD = 14.44$) olan gruptan düşük olduğu tespit edilmiştir. ANOVA sonuçlarını incelediğimizde ise öğrencilerin sosyoekonomik duruma göre iyi oluş puanlarında istatistiki olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı saptanmıştır, $F(2, 99) = 1.64$, $p = .19$, $\eta^2 = .03$. (*levene* = .31)

İyi oluş düzeyleri için öğrencinin günlük internet kullanımına göre değişip değişmediği analiz edilmiştir. Günlük internet kullanımına ilişkin ortalamalar ile standart sapmalar belirlenmiş ve varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Sonuçlara göre özellikle 5 saat ve üzeri internet kullanan öğrencilerin ortalamalarının ($M = 57.53$, $SD = 17.11$) diğerlerinden daha düşük olduğu göze çarpmaktadır. Hiç kullanmayanların ($M = 79.25$, $SD = 3.86$) ve 1 saat kullananların ($M = 70.52$, $SD = 13.88$) da en yüksek iyi oluş puanlarına sahip oldukları görülmektedir. ANOVA sonuçlarına göre günlük internet kullanımının kullanılan saate göre anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($F(5, 96) = 2.11$, $p = 0.07$, $\eta^2 = 0.9$ (*levene* = .17)

Ebeveyni boşanmış ergenlerin İnternet bağımlılığı düzeylerinin Cinsiyet, Öğrenim Gördüğü Okul Türü, Yaş, Yetiştigi Eğitim Stili, Sosyoekonomik Duruma ve Günlük İnternet Kullanımına Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Araştırmada ebeveyni boşanmış ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinde erkek ve kızlar arasında anlamlı farkın olup olmadığı incelenmek istenmiş ve bu analize ilişkin bağımsız örneklem t testi analizi gerçekleştirilmiştir. Ebeveyni boşanmış ergenlerin internet bağımlılığı düzeyleri puan ortalamaları incelendiğinde, erkekler ($M = 29.27$, $SD = 9.68$) ve kızlar ($M = 29.70$, $SD = 10.39$) arasında önemli bir farklılık görülmemektedir. Puan ortalamaları arasında yapılan t testi sonuçlarına göre de istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır, $t(100) = -0.21$, $p = 0.82$ (*levene* = .52). Bu sonuçlara göre ebeveyni boşanmış ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinde erkek ve kızların birbirlerine benzer oldukları ifade edilebilir.

Araştırmada ebeveyni boşanmış ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinde okul türleri arasında anlamlı farkın olup olmadığı incelenmek istenmiş ve bu analize ilişkin bağımsız örneklem t testi gerçekleştirilmiştir. Ebeveyni boşanmış ergenlerin internet bağımlılığı düzeyleri puan ortalamaları okul türüne göre incelendiğinde, mesleki ve teknik lisede okuyanların puanlarının ($M = 28.18, SD = 9.62$) anadolu lisesinde okuyanlara ($M = 29.76, SD = 10.13$) oranla görece düşük olduğu görülmektedir. Ancak, bu puanlar ortalamaları arasında yapılan t testi sonuçlarına göre istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır, $t_{(100)} = 0.57, p = 0.56$ (levene= .61). Bu sonuçlara göre ebeveyni boşanmış ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinde okul türüne göre birbirlerine benzer oldukları ifade edilebilir.

Ebeveyni boşanmış ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinde yaşlarına göre anlamlı biçimde farklılaşp farklılaşmadığı incelenmek istenmiş, bu analize ilişkin ortalamalar ile standart sapmaları belirlenmiş ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Ebeveyni boşanmış ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinin yaşa göre değişimi incelendiğinde 16 ($M = 31.35, SD = 12.01$) ve 18 ($M = 31.50, SD = 4.20$) yaşındaki ergenlerde internet bağımlılığı puanlarının diğer yaş gruplarına göre görece yüksek olduğu 15 yaşında olanlarda ise ($M = 27.95, SD = 9.97$) en düşük olduğu görülmektedir. Bu ortalamaların etkisini incelemek için ANOVA sonuçlarını incelediğimizde ise öğrencilerin yaşlarına göre internet bağımlılığı puanlarında istatistiki olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı saptanmıştır, $F_{(5, 96)} = 0.62, p = .68, \eta^2 = .031$ (levene= .20).

Ebeveyni boşanmış ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinde yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumüne göre anlamlı biçimde farklılaşp farklılaşmadığı incelenmek istenmiş ve bu analize yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumüne ilişkin ortalamalar ile standart sapmaları belirlenmiş ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Ebeveyni boşanmış ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinin yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumüne göre değişimine ilişkin incelendiğinde ihmalkâr olan ebeveynlerin çocuklarının internet bağımlılığı puanlarının ($M = 36, SD = 9.30$) demokratik ($M = 28.72, SD = 9.30$) , otoriter ($M = 28.59, SD = 10.82$) ve aşırı koruyuculardan ($M = 30.76, SD = 9.42$) düşük olduğu görülmektedir. Diğer gruplar arasında ise göze çarpan bir fark görülmemektedir. Bu ortalamaların etkisini incelemek

için ANOVA sonuçlarını incelediğimizde internet bağımlılığı puanlarında istatistiki olarak da anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı saptanmıştır, $F_{(3, 98)} = 1.26, p = .29, \eta^2 = .037$ (*levene= .48*).

Ebeveyni boşanmış ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinde sosyoekonomik duruma göre anlamlı biçimde farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmek istenmiş ve sosyoekonomik duruma ilişkin ortalamalar ile standart sapmaları belirlenmiş ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Ebeveyni boşanmış ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinin sosyoekonomik duruma göre değişimine ilişkin incelendiğinde orta sosyoekonomik duruma sahip ergenlerin internet bağımlılığı puanlarının ($M = 25.84, SD = 9.69$) düşük ($M = 31.50, SD = 11.24$) ve yüksek ($M = 30.44, SD = 10.38$) olan gruptan düşük olduğu tespit edilmiştir. ANOVA sonuçlarını incelediğimizde ise öğrencilerin sosyoekonomik duruma göre internet bağımlılığı puanlarında istatistiki olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı saptanmıştır, $F_{(2, 99)} = 0.58, p = .56, \eta^2 = .012$. (*levene= .84*)

İnternet bağımlılığı düzeyleri için öğrencinin günlük internet kullanımına göre değişip değişmediği analiz edilmiştir. Günlük internet kullanımına ilişkin ortalamalar ile standart sapmalar ve varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 19'da verilmiştir. Tabloda görüleceği üzere özellikle 5 saat ve üzeri internet kullanan öğrencilerin ortalamalarının diğerlerinden daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır. 1 saat kullananların da en düşük internet bağımlılığı puanlarına sahip oldukları görülmektedir. ANOVA sonuçlarına göre günlük internet kullanımının anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($F_{(4, 97)} = 9.98, p = 0.001, \eta^2=0.34$). Bu etkinin büyük düzeyde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmüştür. Anlamlı çıkan sonucun hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Post hoc analizi sonuçlarına göre 5 saat ve üstü internet kullanan öğrencilerin internet bağımlılıkları 1 saat kullananlara ($p=.001$), 2 saat kullananlara ($p=.001$), 3 saat kullananlara ($p=.01$) göre anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Yine benzer şekilde 4 saat internet kullanan bireylerin internet bağımlılıkları 1 saat kullananlara göre daha yüksektir ($p=.01$). Benzer şekilde 3 saat kullananlarda da 1 saat kullananlara göre anlamlı bir şekilde daha yüksektir ($p=.01$). Sonuç olarak internet kullanma süresi 5 saat ve üzerine yaklaştıkça internet bağımlılığı artmakta, yüksek saatlerde internet kullanımı internet bağımlılığını artırmaktadır.

Tablo 19. Ebeveyni boşanmış ergenlerin internet bağımlılığı puanları için günlük internet kullanımına göre gruplar arası karşılaştırmalara ilişkin ANOVA tablosu (levene=.27)

Günlük internet kullanımı	Mean	SD	N	Source	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p	η^2
1 Saat	22.70	7.1	17	Gruplar arası	3.472	4	694.5	9.98	.001	0.34
2 Saat	28.03	8.8	30							
3 Saat	30.79	7.5	24							
4 Saat	32.78	8.3	14							
5+ Saat	40.46	10.5	13							

Ebeveyni evli ergenlerin İyi Oluş düzeylerinin Cinsiyet, Öğrenim Gördüğü Okul Türü, Yaş, Yetiştigi Eğitim Stili, Sosyoekonomik Duruma ve Günlük İnternet Kullanımına Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Araştırmada ebeveyni evli ergenlerin iyi oluş düzeylerinde erkek ile kızlar arasında anlamlı farkın olup olmadığı incelenmek istenmiş ve bu analize ilişkin bağımsız örneklem t testi analizi gerçekleştirilmiştir. Ebeveyni evli ergenlerin iyi oluş düzeyleri puan ortalamaları incelendiğinde, erkekler ($M = 69.74$, $SD = 17.83$) ve kızlar ($M = 69.78$, $SD = 12.56$) arasında önemli bir farklılık görülmemektedir. Puan ortalamaları arasında yapılan t testi sonuçlarına göre de istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır, $t(107) = -0.013$, $p = 0.99$. Bu sonuçlara göre ebeveyni evli ergenlerin iyi oluş düzeylerinde erkek ve kızların birbirlerine benzer oldukları ifade edilebilir.

Araştırmada ebeveyni evli ergenlerin iyi oluş düzeylerinde okul türleri arasında anlamlı farkın olup olmadığı incelenmek istenmiş ve bu analize ilişkin bağımsız örneklem t testi gerçekleştirilmiştir. Ebeveyni evli ergenlerin iyi oluş düzeyleri puan ortalamaları okul türüne göre incelendiğinde, mesleki ve teknik lisede okuyanların puanlarının ($M = 66.04$, $SD = 11.62$) anadolu lisesinde okuyanlara ($M = 70.82$, $SD = 14.44$) oranla görece düşük olduğu görülmektedir. Ancak, bu puanlar ortalamaları arasında yapılan t testi sonuçlarına göre istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır, $t(107) = 0.72$, $p = 0.14$. Bu sonuçlara göre ebeveyni evli ergenlerin iyi oluş düzeylerinde okul türüne göre birbirlerine benzer oldukları ifade edilebilir.

Ebeveyni evli ergenlerin iyi oluş düzeylerinde yaşlarına göre anlamlı biçimde farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmek istenmiş ve bu analize ilişkin ortalamalar ile standart sapmaları belirlenmiş ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Ebeveyni evli ergenlerin iyi oluş düzeylerinin yaşa göre değişimi incelendiğinde 14 (M = 72, SD = 13.56) ve 15 (M = 71.07, SD = 12.19) yaşındaki ergenlerde iyi oluş puanlarının diğer yaş gruplarına göre görece yüksek olduğu 17 yaşında olanlarda ise (M = 64.78, SD = 15.65) en düşük olduğu görülmektedir. Bu ortalamaların etkisini incelemek için ANOVA sonuçlarını incelediğimizde ise öğrencilerin yaşlarına göre iyi oluş puanlarında istatistiki olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı saptanmıştır, $F_{(3, 104)} = 1.89, p = .10, \eta^2 = .085$. (Levene = .37)

Ebeveyni evli ergenlerin iyi oluş düzeylerinde yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna göre anlamlı biçimde farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmek istenmiş, bu analize göre yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna ilişkin ortalamalar ile standart sapmaları belirlenmiş ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Ebeveyni evli ergenlerin iyi oluş düzeylerinin yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna göre değişimi incelendiğinde ihmalkar olan ebeveynlerin çocuklarının iyi oluş puanlarının (M = 60.66, SD = 18.14) demokratik (M = 70.75, SD = 111.76), otoriter (M = 69.72, SD = 15.76) ve aşırı koruyuculardan (M = 64.50, SD = 17.92) düşük olduğu görülmektedir. Bu ortalamaların etkisini incelemek için ANOVA sonuçlarını incelediğimizde iyi oluş puanlarında istatistiki olarak da anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı saptanmıştır, $F_{(3, 103)} = 0.88, p = .45, \eta^2 = .02$. (Levene = .14)

İyi oluş düzeyleri için öğrencinin günlük internet kullanımına göre değişip değişmediği analiz edilmiştir. Günlük internet kullanımına ilişkin ortalamalar ile standart sapmalar belirlenmiş ve varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Sonuçlara göre özellikle 5 saat ve üzeri internet kullanan öğrencilerin ortalamalarının (M = 63.76, SD = 16.30) diğerlerinden daha düşük olduğu göze çarpmaktadır. 1 saat kullananların (M = 74.61, SD = 13.14) ve 2 saat kullananların (M = 74.11, SD = 12.56) da en yüksek iyi oluş puanlarına sahip oldukları görülmektedir. ANOVA sonuçlarına göre günlük internet kullanımının kullanılan saate göre anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($F_{(5, 103)} = 2.14, p = 0.07, \eta^2 = 0.9$ (Levene = .21)

Ebeveyni evli ergenlerin İnternet bağımlılığı düzeylerinin Cinsiyet, Öğrenim Gördüğü Okul Türü, Yaş, Yetiştığı Eğitim Stili, Sosyoekonomik Duruma ve Günlük İnternet Kullanımına Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Araştırmada ebeveyni evli ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinde erkek ile kızlar arasında anlamlı farkın olup olmadığı incelenmek istenmiş ve bu analize ilişkin bağımsız örneklem t testi gerçekleştirilmiştir. Ebeveyni evli ergenlerin internet bağımlılığı düzeyleri puan ortalamaları incelendiğinde, erkekler ($M = 29.33$, $SD = 9.68$) ve kızlar ($M = 28.24$, $SD = 10.39$) arasında önemli bir farklılık görülmemektedir. Puan ortalamaları arasında yapılan t testi sonuçlarına göre de istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır, $t(107) = 0.53$, $p = 0.59$ (levene= .14). Bu sonuçlara göre ebeveyni evli ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinde erkek ve kızların birbirlerine benzer oldukları ifade edilebilir.

Araştırmada ebeveyni evli ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinde okul türleri arasında anlamlı farkın olup olmadığı incelenmek istenmiş ve bu analize ilişkin bağımsız örneklem t testi gerçekleştirilmiştir. Ebeveyni evli ergenlerin internet bağımlılığı düzeyleri puan ortalamaları okul türüne göre incelendiğinde; mesleki ve teknik lisede okuyanların puanlarının ($M = 29.58$, $SD = 10.40$) anadolu lisesinde okuyanlara ($M = 28.21$, $SD = 8.82$) oranla görece yüksek olduğu görülmektedir. Ancak, bu puanlar ortalamaları arasında yapılan t testi sonuçlarına göre istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır, $t(107) = -0.65$, $p = 0.52$ (levene= .24). Bu sonuçlara göre ebeveyni evli ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinde okul türüne göre birbirlerine benzer oldukları ifade edilebilir.

Ebeveyni evli ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinde yaşlarına göre anlamlı biçimde farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmek istenmiş, bu analize ilişkin ortalamalar ile standart sapmaları belirlenmiş ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Ebeveyni evli ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinin yaşa göre değişimi incelendiğinde 17 yaşındaki ergenlerde internet bağımlılığı puanlarının ($M = 31$, $SD = 11.01$) diğer yaş gruplarına göre görece yüksek olduğu 14 yaşında olanlarda ise ($M = 26.58$, $SD = 7.27$) en düşük olduğu görülmektedir. Bu ortalamaların etkisini incelemek için ANOVA sonuçlarını incelediğimizde ise öğrencilerin yaşlarına göre internet bağımlılığı puanlarında istatistiki olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı saptanmıştır, $F(5, 102) = 1.43$, $p = .21$, $\eta^2 = .066$ (levene= .21).

Ebeveyni evli ergenlerin İnternet bağımlılığı düzeylerinde yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna göre anlamlı biçimde farklılaşp farklılaşmadığı incelenmek istenmiş, bu analize göre yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna ilişkin ortalamalar ile standart sapmaları belirlenmiş ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Ebeveyni evli ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinin yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna göre değişimi incelendiğinde ihmalkâr olan ebeveynlerin çocuklarının internet bağımlılığı puanlarının ($M = 27.66$, $SD = 12.50$) demokratik ($M = 28.16.72$, $SD = 8.45$), otoriter ($M = 28.37$, $SD = 9.68$) olanlardan düşük olduğu aşırı koruyucuların ise en yüksek olduğu ($M = 32.50$, $SD = 11.96$) görülmektedir. Diğer gruplar arasında ise göze çarpan bir fark görülmemektedir. Bu ortalamaların etkisini incelemek için ANOVA sonuçlarını incelediğimizde internet bağımlılığı puanlarında istatistiki olarak da anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı saptanmıştır, $F_{(3, 103)} = 0.52$, $p = .66$, $\eta^2 = .015$ (*levene* = .68).

Ebeveyni evli ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinde sosyoekonomik duruma göre anlamlı biçimde farklılaşp farklılaşmadığı incelenmek istenmiş, sosyoekonomik duruma ilişkin ortalamalar ile standart sapmaları belirlenmiş ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Ebeveyni evli ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinin sosyoekonomik duruma göre değişimi incelendiğinde orta sosyoekonomik duruma sahip ergenlerin internet bağımlılığı puanlarının ($M = 32.11$, $SD = 912.05$) düşük ($M = 28.21$, $SD = 8.90$) ve yüksek olan gruptan yüksek olduğu tespit edilmiştir. ANOVA sonuçlarını incelediğimizde ise öğrencilerin sosyoekonomik duruma göre internet bağımlılığı puanlarında istatistiki olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı saptanmıştır, $F_{(2, 106)} = 0.78$, $p = .46$, $\eta^2 = .015$. (*levene* = .27).

İnternet bağımlılığı düzeyleri için öğrencinin günlük internet kullanımına göre değişip değişmediği analiz edilmiştir. Günlük internet kullanımına ilişkin ortalamalar ile standart sapmalar ve varyans analizi (ANOVA) sonuçları tablo 20'de verilmiştir. Tabloda görüleceği üzere özellikle 5 saat ve üzeri internet kullanan öğrencilerin ortalamalarının diğerlerinden daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır. 1 saat kullananların da en düşük internet bağımlılığı puanlarına sahip oldukları görülmektedir. ANOVA sonuçlarına göre günlük internet kullanımının anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($F_{(5, 103)} = 6.56$, $p = 0.001$, $\eta^2 = 0.24$). Bu etkinin büyük düzeyde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmüştür. Anlamlı çıkan sonucun hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Post hoc analizi sonuçlarına 5 saat ve üstü

internet kullanan öğrencilerin internet bağımlılıkları 1 saat kullananlara ($p=.001$) ve 2 saat kullananlara ($p=.001$) göre anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Yine benzer şekilde 4 saat internet kullanan bireylerin internet bağımlılıkları 1 saat kullananlara göre daha yüksektir ($p=.05$). Yine 3 saat kullananlarda da 1 saat kullananlara göre anlamlı bir şekilde daha yüksektir ($p=.009$). Sonuç olarak ebeveyni evli ergenlerde internet kullanma süresi 5 saat ve üzerine yaklaştıkça internet bağımlılığı artmakta, yüksek saatlerde internet kullanımı internet bağımlılığını artırmaktadır.

Tablo 20. Ebeveyni evli ergenlerin internet bağımlılığı puanları için günlük internet kullanımına göre gruplar arası karşılaştırmalara ilişkin ANOVA tablosu (Levene= .84)

Günlük internet kullanımı	Mean	SD	N	Source	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p	η^2
Hiç	33	4.3	3	Gruplar arası	2.192	5	438.4	6.56	.001	0.24
1 Saat	22.23	5.8	21							
2 Saat	25.81	6.8	27							
3 Saat	30	9.2	35							
4 Saat	31.30	7.4	10							
5+ Saat	37.07	11.3	13							

Tartışma Sonuç Öneriler

Çalışmada ergenlerin iyi oluş özelliklerinin ebeveyni boşanmış ve ebeveyni evli ergenlere göre incelenmiş, iyi oluş düzeyi ebeveyninin boşanmış veya evli olmasına göre bir değişiklik göstermediği sonucu elde edilmiştir. Ebeveyni boşanmış ergenlerin yetişmiş olduğu ebeveyn eğitim tutumuna bakıldığında demokratik, otoriter yada aşırı koruyucu ailede yetişen ergenlerin ihmalkâr ailede yetişen ergenlerden daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Sonuç olarak ihmalkâr ailelerde yetişen ergenlerin iyi oluş düzeyleri diğer eğitim stillerinde yetişenlere göre daha düşüktür. Özellikle ergen çocukları olan boşanmış bireyler boşanma sonrası ergen çocuklarının kendilerini toparlayabilmeleri için onlara yardım etmeleri gerekmektedir. Tas (2017), (2018), boşanma sonrası süreçte ebeveynlerin çocuğa/ergene karşı duruşu ile vereceği desteğin düzeyine göre çocukların/ergenlerin hangi derecede olumlu/olumsuz etkilendiklerini belirlemektedir. Demokratik ailede yetişen ergenler, ebeveynleri ile zaman geçirebilen bireylerdir.

Önemsenmesi gereken başka bir alan ergenlerin iyi oluş düzeylerinin ebeveyn eğitim tutumu ile ilişkili olmasıdır. Yukarıda çalışma sonucunda görüldüğü gibi demokratik ebeveyn eğitim tutumunda yetişen ergenlerin iyi oluşlarının otoriter ebeveyn eğitim tutumundeki ergenlere nazaran daha iyi olduğu, otoriter ebeveyn eğitim tutumunda yetişen ergenlerin ise ihmalkar ebeveyn eğitim tutumunda yetişenlere nazaran iyi oluş seviyelerinin daha yüksek olduğu bulgusu elde edilmiştir. Bu sonuçlara göre otoriter de olsa ergenlerin ebeveynleri tarafından muhatap alınmasının iyi oluşlarını az da olsa etkilediği görülmektedir. En kötü durum ise ebeveynler tarafından ihmal edilen ergenler olarak açıklanabilir.

Yapılan çalışmada elde edilen diğer bulgulara baktığımızda, aile ile boş zaman geçirme öznel iyi oluş durumunu etkilemektedir. Sarriera ve arkadaşları (2013) boş zamanlarında aileyle birlikte vakit geçirmesinin ve yakın olmanın ergenlerde öznel iyi oluşu önemli ölçüde etkilediğini belirtmektedir. İhmalkâr ailede yetişen ergenlerin genelde aileleri ile zaman geçirme durumları olmamaktadır. Sosyoekonomik durumun iyi oluş düzeyleri ile ilişkisi incelendiğinde ise sosyoekonomik duruma göre iyi oluş puanlarında istatistiki olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. İyi oluş düzeyleri ile öğrencinin günlük internet kullanımı arasındaki ilişkiye bakıldığında iyi oluş düzeyinin günlük kullanılan internet süresinden etkilenmediği tespit edilmiştir. İnternet bağımlılığı düzeylerinin öğrencinin günlük internet kullanımına göre değişip değişmediği incelendiğinde internet kullanma süresi 5 saat ve üzerine yaklaştıkça internet bağımlılığı artmaktadır. Yani yüksek saatlerde internet kullanımı internet bağımlılığını artırmaktadır. Boşanmamış ailelerdeki ergenlerin iyi oluş düzeylerinin öğrencinin günlük internet kullanımına göre değişip değişmediğine bakıldığında, günlük internet kullanım süresi arttıkça ergenlerin iyi oluş düzeyleri azalmaktadır.

Genel olarak bakıldığında internette harcanan sürenin fazlalığının bağımlılık yapmakla ilişkili olduğu sonucu elde edilmiştir. Ergenler genellikle kendilerini iyi hissetmediklerinde internette zaman harcayabilmektedirler. Ergenlerin internette çok fazla zaman geçirmeleri sonucunda ise daha az hareketlilik ve sosyal hayatta kendisini geri çekme durumu ortaya çıkmaktadır. Kendilerini iyi hissetmeyen veya duygusal problemleri ile başa çıkamayan ergenlerde internette zaman harcamayı tercih edebilmektedir. Bu sonucu destekleyen çalışmalar da bulunmaktadır (Derin ve Bilge, 2016; Çiğdem ve Yaraş, 2015).

Ebeveynleri evli ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinin öğrencinin günlük internet kullanımına göre değişip değişmediği incelendiğinde, ebeveyni evli ergenlerde internet kullanma süresi 5 saat ve üzerine yaklaştıkça internet bağımlılığı artmakta, yüksek sürelerde internet kullanımı internet bağımlılığını artırmaktadır. Tas (2019)'ın benzer bir çalışmasına göre oyun bağımlılığında 5 saat ve üzeri internet kullanan genel ergen grubunun oyun bağımlılığı puanları sırasıyla 1,2,3,4 saat kullananlara göre anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu doğrultuda çok fazla internet kullanımının oyun bağımlılığı ile ilişkili olduğu söylenilebilir.

Schmidt-Denter ve Beelmann (1995), bireyler, çocuklar ve ergenler ile uzun süre yapmış olduğu boşanma yardım grup danışmanlığında, bu danışmanlığın bireyler üzerinde oldukça olumlu sonuçlar doğurduğunu, özellikle boşanma sonrası yeni sürece adapte olma ve topluma entegre olma alanlarında başarıya ulaşıldığını belirtmektedir. Bu bağlamda ergen yardım grupları problemlerin çözümlenmesinde yardımcı olabilmektedir. İnternet bağımlılığı olan ergenlerin de yukarıda belirtilen yardım gruplarından problemleri ile ilişkili yardım almaları internet bağımlılıklarını azaltabilir ve kendi iyi oluşlarına katkı sağlayabilir. Bu sayede ergenlerin saatlerce internet yanında zamanlarını geçirmeleri yerine sosyalleşmelerine yardımcı olunabilir. Ayrıca okullarda psikolojik danışmanlar tarafından öğrencilere pozitif psikoloji alanında yapılacak çalışmaların iyi oluşu artırarak dolaylı yoldan internet bağımlılığını azaltabileceği düşünülmektedir. Anne-babalara ise teknolojinin bilinçli kullanımı, anne-baba tutumları, aile içi iletişim ve pozitif disiplin konularında bilinçlendirme çalışmalarının yapılmasının ergenler üzerinde pozitif bir etki oluşturacağı düşünülmektedir.

EXTENDED ABSTRACT

**Five Dimensional Well-Being Model of Adolescents
with Divorced and Non-Divorced Parents and
Examination of Internet Addiction Levels**

*

Besra Taş - Sedat Ateş
Sabahattin Zaim University

The aim of this study is to determine whether there is a relationship or not between five-dimensional well-being model and internet addiction levels in adolescents with divorced and married parents.

In this research, we are trying to answer to the questions below :

1. Is there a significant difference between the Five-Dimensional Well-Being Model and Internet Addiction Levels of adolescents whose parents are divorced and non-divorced?
2. Five-Dimensional Well-Being Model and Internet Addiction Levels of Adolescents with divorced and non-divorced parents; Does it differ significantly according to gender, marital status of parents, age, daily internet use, the type of school where they are studying, the economic situation in which they live now and the parent's attitude of education?

It is seen in the literature review that there are very different results.

It is stated that especially internet usage times increase internet addiction (Demirli and Arslan, 2018; Günüç, 2013; Tas, 2019).

Gender, socioeconomic level, purpose of internet use, parental attitudes, spending quality time with adolescents, ease of access to the internet are also important factors that affect internet addiction

When the studies on well-being in the literature are analyzed, it is seen in most studies that there is a negative relationship between the well-being of adolescents and internet addiction (Çiğdem and Yazar, 2015; Derin and Bilge, 2016; Sharma and Sharma, 2018; Wang et al., 2013; Head , Soysal and Aysan, 2016).

The divorce status of the parents also affects adolescent individuals necessarily.

Some studies state that this process is a process that needs help for parents and adolescents (Wallerstein and Blakeslee, 1989; Dreikurs, 1968; Fthenakis, Niesel and Kunze: 1982).

Tas (2017), (2018) states that parents' attitude and support to adolescents are also important after the divorce process.

Methodology

The group of the research consists of 211 students with 102 divorced and 109 non-divorced families studying in high school students in the 2018-2019 academic year in Istanbul.

The average age of the participants was 15.5, the standard deviation was 1.2, 74 of the participants were male and 137 were female.

This research is a relational study in the screening model.

Quantitative data collection methods were used in the study.

Internet addiction and well-being levels of high school students whose parents live together and divorced were examined according to various demographic variables

EPOCH (Five Dimensional Well Being) Scale, developed by Kern, Benson, Steinberg and Steinberg (2016) and adapted to Turkish by Demirci and Ekşi (2015) in addition to demographic data in the research. Converted into short form by Pawlikowski et al. (2013) developed by Young (1998) and Young Internet Addiction Test Short Form (YİBT-KF), adapted in Turkish by Kutlu et al. (2016), was used.

Variance analysis (ANOVA) and t test were used in the analysis.

As the parametric analyzes is used ,the distributions of the variables were examined, and the skewness and kurtosis values were found to be good (0.4-0.03) and internet dependence (0.5-0.02), and it was concluded that the distribution was normal.

Whether the variances are matched for variance analysis was checked by levene test and it was seen that variances were equal for all analyzes.

Results and Conclusions

According to the results of the research, well-being characteristics of adolescents examined between divorced and non-divorced parents. It was concluded that the level of well-being did not change according to whether her parents were divorced or married.

Considering the parental education attitude raised by adolescents whose parents are divorced.

It was concluded that the adolescents raised in the democratic, authoritarian and overprotective family were higher than the adolescents raised in the negligent family.

As a result, it was concluded that the well-being levels of adolescents raised in negligent families were lower than those raised in other educational attitudes.

When internet addiction scores are examined, it is seen that adolescents whose parents are divorced have a slightly higher average compared to married adolescents, but this difference is not statistically significant.

As a result, the level of internet addiction does not differ depending on whether parents are divorced or non-divorced

According to the results of the study, the finding that internet addiction increases when the internet usage time is 5 hours or more in both groups of adolescents.

Also, it has been concluded that high internet usage increases internet addiction.

There are some suggestions for reducing adolescents' internet addiction, preventing them and increasing their well-being.

Establishing adolescent help groups for adolescents who have difficulties after divorce can help in solving problems. In addition adolescents with Internet addiction getting help from their help groups related to their problems can reduce their internet addiction and contribute to their own well-being.

In this way, adolescents can be helped to socialize instead of spending their time on the internet for hours. In addition, it is thought that the studies to be done by the psychological counselors in the field of positive psychology to the students can increase the well-being and indirectly reduce the internet addiction.

On the other hand, it is thought that awareness raising activities on conscious use of technology, parenting attitudes, family communication and positive discipline will have a positive effect on adolescents

Kaynakça / References

Baş, A. U., Soysal, F., ve Aysan, F. (2016). Üniversite öğrencilerinde problemleri internet kullanımının psikolojik iyi-oluş ve sosyal destek ile ilişkisi. *Itobiad: Journal of the Human & Social Science Researches*, 5(4).

- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. Boston, USA: Pearson.
- Çevik, U. P. D. G. B., ve Çelikkaleli, Ö. (2010). Ergenlerin arkadaş bağıllığı ve internet bağımlılığının cinsiyet ebeveyn tutumu ve anne baba eğitim düzeylerine göre incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(3).
- Çiğdem, H., ve Yarar, G. (2015). Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin internet bağımlılıkları ile iyilik halleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)*, 5(1), 72-81.
- Demirci, İ., ve Ekşi, F. (2015). Ergenler için beş boyutlu iyi oluş modeli: EPOCH Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerliği ve güvenilirliği. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 9-30.
- Demirli, C., ve Arslan, G. (2018). Ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinin incelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(33), 49-64.
- Derin, S., ve Bilge, F. (2016). Ergenlerde internet bağımlılığı ve öznel iyi oluş düzeyi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 6(46).
- Dreikurs, R. (1968). *Die Ehe – eine Herausforderung*. Ernst Klett Verlag: Stuttgart.
- Fthenakis, W.E., Niesel, R. ve Kunze, H.R: (1982). *Ehescheidung. Konsequenzen für Eltern und Kinder*. Urban & Schwarzenberg Verlag: München, Wien, Baltimore, 1982.
- Göldağ, B. (2017). Ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri ile sürekli kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 12(11), 71-94.
- Gross, E. F., Juvonen, J., ve Gable, S. L. (2002). Internet use and well-being in adolescence. *Journal of social issues*, 58(1), 75-90.
- Günüç, S. (2013). İnternet bağımlılığını yordayan bazı değişkenlerin cart ve chaid analizleri ile incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 28(71), 88.
- Kayri, M., ve Günüç, S. (2016). Yüksek ve düşük sosyoekonomik koşullara sahip öğrencilerin internet bağımlılığı açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *The Turkish Journal on Addictions*, 3(2), 165-183.
- Kern, M. L., Benson, L., Steinberg, E. A., ve Steinberg, L. (2016). The EPOCH measure of adolescent well-being. *Psychological assessment*, 28(5), 586.
- Kutlu, M., Savcı, M., Demir, Y., ve Aysan, F. (2016). Young internet bağımlılığı testi kısa formunun Türkçe uyarlaması: Üniversite öğrencileri ve ergenlerde geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(1), 69-76.

- Pawlikowski, M., Altstötter-Gleich, C., ve Brand, M. (2013). Validation and psychometric properties of a short version of Young's Internet Addiction Test. *Computers in Human Behavior*, 29(3), 1212-1223.
- Sagone, E., ve De Caroli, M. E. (2014). Relationships between psychological well-being and resilience in middle and late adolescents. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 141, 881-887.
- Sarriera, J. C., Paradiso, Â. C., Abs, D., Soares, D. H. P., Silva, C. L., ve Fiuza, P. J. (2013). The well-being of adolescents through their leisure time. *Estudos de Psicologia (Natal)*, 18(2), 285-295.
- Streit, W., (2014). *Wilde Jahre- gelassen und positiv durch die Pubertät. Ein Leitfaden für Eltern*. Kreuz Verlag.
- Schmidt-Denter, U. ve Beelmann, W. (1995). *Familiäre Beziehungen nach Trennung und Scheidung: Veränderungsprozesse bei Müttern, Vätern und Kindern*. Forschungsbericht. Band 1: Textteil. Universität Köln.
- Sezer, F. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin öznel iyi oluş durumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(192), 74-85.
- Sharma, A., ve Sharma, R. (2018). Internet addiction and psychological well-being among college students: A cross-sectional study from Central India. *Journal of family medicine and primary care*, 7(1), 147
- Söner, O. ve Yılmaz, O. (2018). Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişki. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13, 61-76.
- Taş, B. (2017). *Researches on science and art in 21st century Turkey*. Gece Kitaplığı. ISBN 978-605-180-771-3
- Taş, B. (2018). *Academic studies in educational sciences*. Gece Kitaplığı. ISBN 978-605-288-605-2
- Taş, B., (2019). School attachment and video game addiction of adolescents with divorced vs. married parents. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 18(2), 93-106.
- Wallerstein, J. ve Blakeslee, S. (1989). *Gewinner und verlierer. Frauen, männer, kinder nach der scheidung. eine langzeitstudie*. Aus den Amerikanischen von Ute Mäurer und Andrea Galler. Droemer Knaur: München.
- Wang, L., Luo, J., Bai, Y., Kong, J., Luo, J., Gao, W., ve Sun, X. (2013). Internet addiction of adolescents in China: Prevalence, predictors, and association with well-being. *Addiction Research & Theory*, 21(1), 62-69.
- Young, K. S. (1998). *Caught in the net: How to recognize the signs of internet addiction—and a winning strategy for recovery*. John Wiley & Sons.

Yu, L., ve Shek, D. T. L. (2018). Testing longitudinal relationships between Internet addiction and well-being in Hong Kong adolescents: cross-lagged analyses based on three waves of data. *Child indicators research*, 11(5), 1545-1562.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Taş, B. ve Ateş, S. (2020). Boşanmış ve evli ebeveynlere sahip ergenlerin beş boyutlu iyi oluş modeli ve internet bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(25), 3198-3232. DOI: 10.26466/opus.650135